

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Subsidieregeling Versterking Omgevingsveiligheid (SVO)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl.

1. Wat is de aanleiding?

In rapporten van de Onderzoeksraad voor Veiligheid is naar aanleiding van incidenten in de chemiesector in de periode 2011-2013 meermalen gewezen op de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven voor de veiligheid van werknemers en omgeving. In reactie daarop heeft het kabinet (2013) besloten om naast de verbetering en versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving, ook de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven te stimuleren. Daarvoor is onder andere de Subsidieregeling versterking omgevingsveiligheid industriële activiteiten (SVO-regeling) in het leven geroepen.

Deze regeling is sinds oktober 2015 onderdeel van het beleid van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om de omgevingsveiligheid van bedrijven of processen die risicovol zijn voor de omgeving te versterken. De SVO-regeling loopt af in oktober 2021. Bezien is daarom of stimulering van de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven voor de versterking van de omgevingsveiligheid nog steeds noodzakelijk is.

2. Wie zijn betrokken?

- **Bedrijven**
De bedrijven die industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen en risicovolle processen uitvoeren, bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 en andere bedrijven uit de chemische sector (majeure risicobedrijven) en de bedrijven waar deze bedrijven zaken mee doen zijn zowel potentiële veroorzakers van incidenten als centraal bij het voorkomen of het beperken van de gevolgen daarvan.
- **Burgers**
Burgers moeten kunnen rekenen op een veilige leefomgeving. Door de SVO-regeling wordt beoogd de omgevingsveiligheid bij bedrijven met activiteiten met gevaarlijke stoffen en risicovolle processen te versterken.

- **Brancheorganisaties**

De brancheorganisaties zijn belangenbehartigers van de bedrijven. Het in stand houden dan wel versterken van het maatschappelijk imago is binnen die functie een eigenstandige opdracht van de organisaties. Zij zoeken daarom naar activiteiten om daar invulling aan te geven en die kunnen rekenen op draagvlak bij de achterban.

- **Regionale veiligheidsnetwerken**

De regionale veiligheidsnetwerken (RVN), zes stuks die Nederland geografisch min of meer dekken, zijn gelieerd aan werkgeversorganisaties en houden zich bezig met kennisuitwisseling en ondersteuning op het gebied van veiligheid. Zij organiseren activiteiten in dat kader en hebben een professioneel belang daarbij.

- **Overheden**

Onder overheden worden verstaan de lokale of regionale overheden en hun uitvoerende organisaties die een belang hebben bij veiligheid in de bedrijven zoals hierboven benoemd. Het gaat om gemeenten, provincies, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. Het belang van deze overheden betreft het beperken van de risico's van activiteiten in de chemiesector en de inpassing van deze activiteiten in het economisch en ruimtelijk beleid.

3. Wat is het probleem?

De frequentie en ernst van incidenten in de petrochemische sector (bedrijven met risico volle stoffen of processen) wordt als te hoog ervaren door politiek en maatschappij. Het veroorzaakt maatschappelijke zorg en beïnvloedt de veiligheidsbeleving van burgers negatief. Een aantal incidenten gedurende de afgelopen tien jaar (Chemiepack, Odfjell, Shell-Moerdijk, Esso) zijn daar vooral verantwoordelijk voor. Als oorzaken voor de hoge frequentie en ernst is enerzijds gewezen op het tekortschieten van het toezicht (capaciteit en strengheid) en anderzijds op een gebrekkige veiligheidscultuur met een afwachtende houding t.a.v. het nemen van eigen verantwoordelijkheid in de sector.

4. Wat is het doel?

Het doel is het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven voor het verbeteren van de veiligheid van werknemers en omgeving. Het hieruit voortvloeiende pro-actieve gedrag van bedrijven en brancheorganisaties en overheden kan leiden tot een verbeterde duurzame veiligheidsprestatie van de sector. De stimulatie van het ontwikkelen van bovenwettelijke veiligheidsinitiatieven door het bedrijfsleven kan bijdragen tot best practices die door de sector worden gedragen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De incidenten van de afgelopen jaren bij bedrijven die industriële activiteiten met gevaarlijke stoffen en risicovolle processen uitvoeren leiden tot maatschappelijke zorgen cq onrust. De veiligheidsbeleving wordt negatief beïnvloed door deze incidenten. De incidenten en de rapporten van de Onderzoeksraad voor Veiligheid laten zien dat in de chemiesector in Nederland een breed gedragen veiligheidscultuur ontbreekt en daarmee een pro-actieve houding. Ondanks het feit dat veel bedrijven zich zeer inspannen om incidenten in hun bedrijfsvoering te voorkomen, blijken er steeds bedrijven te zijn die dat onvoldoende of niet doen. Deze bedrijven worden gekenmerkt door reactief en calculerend gedrag, waarin overtredingen van wettelijke bepalingen worden ingecalculeerd en toezicht en handhaving de bovengrens aangeven voor te bereiken prestaties. In een breed gedragen veiligheidscultuur investeert elk bedrijf pro-actief in veiligheid en laat elk bedrijf zich niet alleen leiden tot wat moet maar ook door wat kan en economisch haalbaar is. In de economische haalbaarheid worden ook imago, continuïteit en bestaansrecht meegewogen. Met het beleid worden de zgn. achterblijvers meegenomen en kunnen instrumenten, zoals best practices, ontwikkeld waarmee ook de bedrijven die zich al in grote mate inspannen de veiligheid kunnen verbeteren.

Met wetgeving, vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt het wettelijk minimum van veiligheid geborgd. Investeren in veiligheidscultuur houdt in feite het activeren van bovenwettelijke inspanningen in. Daarmee kan prestatiewinst bereikt worden ten opzichte van het wettelijk vastgestelde niveau: zowel door reactief en calculerend gedrag te beperken als door inspanningen te stimuleren die het wettelijk niveau te boven gaan. IenW streeft prestatiewinst na en wil bijdragen aan versterking van de veiligheidscultuur. Dat staat los van inspanningen in toezicht en handhaving, als pijler onder het veiligheidsbeleid. De Staatssecretaris heeft aangegeven van VNO-NCW en brancheorganisaties te verwachten dat de veiligheidsprestaties bij de bedrijven in gehele keten worden verbeterd en hiertoe in overleg te zullen gaan met het bedrijfsleven over de verschillende mogelijkheden waarmee dit kan worden gestimuleerd.

Het bedrijfsleven noch de overheid kan een breed gedragen veiligheidscultuur zonder de ander realiseren. De overheid kan bijdragen door gewenst gedrag zichtbaar te belonen. Effectief is het subsidiëren van collectieve activiteiten die door het bedrijfsleven worden voorgesteld en uitgevoerd. Met subsidie worden enerzijds externe kosten waarvoor binnen de sector geen funding bestaat, gedekt. Daarmee worden initiatieven

gegenereerd die niet spontaan van de grond komen, bijvoorbeeld omdat de investeringskosten te hoog zijn voor bedrijven. Anderzijds wordt gecompenseerd voor het ontbreken van bijdragen van 'free-riders'. De 'free-riders', de bedrijven of sectoren die voordeel hebben of kunnen hebben van de subsidie zonder zelf bij te dragen, zullen in zijn algemeenheid ook de bedrijven of sectoren zijn waar een veiligheidscultuur ontbreekt. Op deze wijze kunnen met de inspanningen van de 'koplopers' de achterblijvers worden bereikt.

6. Wat is het beste instrument?

Subsidie is niet het enige of het beste instrument, maar één van de instrumenten om het doel te behalen. Om de veiligheidscultuur, veiligheidsprestaties en omgevingsveiligheid te verbeteren kan de overheid regelgeving inzetten, mensen met elkaar in gesprek brengen, convenanten sluiten, maar ook geld inzetten om initiatieven van organisaties te stimuleren. In de projecten waarvoor subsidie wordt verstrekt wordt van alle partijen inbreng verwacht en commitment om het resultaat toe te passen. Tegenover subsidie staat dus een substantiële bijdrage en commitment van de andere partijen. De subsidie dient als een extra duwtje om een project van de grond te krijgen. Een subsidieregeling is nodig omdat het de bedoeling is om meerdere initiatieven te ondersteunen om hetzelfde doel te bereiken. Er kan daarom niet volstaan worden met incidentele subsidies.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De veiligheidsgevolgen zijn voor alle betrokken partijen positief. De door bedrijfsleven en belastingbetaler opgebrachte investeringskosten staan naar verwachting in een gunstige verhouding tot de opbrengsten. Voor het bedrijfsleven worden bij de opbrengsten ook aansprakelijkheid en verzekeringskosten, arbeidsverzuim, continuïteit van de bedrijfsvoering, leveringszekerheid en vestigingsvoorwaarden in de verwachting meegenomen. Voor de overheid tellen beperking van omgevingsrisico's en van omgevings schade sterk mee. Voor de kosten van toezicht en handhaving wordt geen vermindering voorzien, mogelijk wel een efficiëntere en effectievere besteding.